

Tájékoztató a fejtetvességről

A fejtetvesség előfordulása évről évre visszatérő jelenség a gyermek-közösségekben, iskolákban, elsősorban az általános iskolákban, de esetenként az óvodákban és bölcsődékben is.

A fejtetű jellemzői

A fejtetű (*Pediculus humanus capitis*) 3-4 mm nagyságú rovar, amely színét a haj színének megfelelően változtatja, ovális alakú petéit – amelyet serkének nevezünk – erős cement anyaggal szorosan a hajszálak tövéhez ragasztja. A legtöbb serke rendszerint a halánték – és a tarkótájon található. A serke a hajszál növekedésével a hajas fejbőrtől eltávolodik, elhelyezkedéséből tehát a tetvesség időpontjára következtethetünk. A serkéből a tetvek 7-8 nap alatt kelnek ki. Általában egy-egy fejen – ha csak nem nagyon elhanyagolt – ritkán van 5-10 tetűnél több. Kizárólag az ember vérére szívja, naponta 6-12 alkalommal. Az éhezést rosszul tűri. Ártalmuk elsősorban a viszketés és vakarózás, amely felsebzi a bőrt és ennek következtében másodlagos bőrgyulladás alakulhat ki. A fejtetű fertőző betegséget nem terjeszt.

Terjedésük

A fejtetű közvetlen érintkezés útján terjed, leggyakrabban úgy, hogy játék közben a gyerekek feje egymáshoz ér. Közös használati tárgyakkal – pl. sapkacserével, fésűvel – átvihető egyik személyről a másikra. A gyermekektől fertőződhetnek aztán a szülők, testvérek és egyéb családtagok, akik a fejtetűt továbbadhatják.

Felderítésük

Fejtetvességre utaló gyanú esetén a haját lazán szét kell választani. Első-sorban a fülek melletti, illetve mögötti területet kell gondosan megvizsgálni. Mivel a tetvek fény elől gyorsan menekülnek, ezért főleg a serkéket kell keresni. A serke és az élő tetű a barna és a fekete hajban szabad szemmel is könnyen észrevehető, a világos hajúaknál azonban már fokozottabb figyelem szükséges. A korpától való elkülönítés sok esetben igen nehéz lehet. A serke a két köröm között összenyomva pattanó hangot ad, míg a kikelteknél vagy az elpusztultaknál ez már nem tapasztalható. A fejtetvesség vizsgálatát kézi nagyító használata megkönnyíti.

Irtásuk

Elölésük aránylag egyszerű. A gyógyszertárakban beszerezhető tetűirtószer (PEDEX, NIX, PARANIT, NEEMOXAN, HEDRIN) a tetveket és a serkéket rövid időn belül biztosan elpusztítják!

A kezelést – a tetűirtószerhez mellékelt használati utasítás előírásai szerint (!) – gondosan el kell végezni. A hajas fejbőrt és a haját a hajszesszel alaposan át kell nedvesíteni, majd be kell dörzsölni. Ezután meg kell várni, amíg a hajszesz a hajra rászárad. (Ez az idő a felvitt mennyiségtől függően: 5-15 perc.) Ügyelni kell arra, hogy a tetűirtószer ne kerüljön a szembe, mert kötőhártya-gyulladást okozhat. A gyermek csukott szemét vattával kell védeni. Kisebbedett bőrfelületre nem szabad alkalmazni. A készítmények tetűirtó hatásukat a következő hajmosásig (akár néhány hétig!) megőrzik és a hajra rákerülő fejtetveket még azok megtelepedése, elszaporodása előtt biztosan elpusztítják.

A tetűirtószeres kezeléstől elpusztult serkéket a gyermek hajáról el kell távolítani. Ugyanis a serkementesség jelzi, hogy a kezelés szakszerűen történt. Mivel a serkék a hajszálakhoz cementszerű anyaggal rögzülnek, az elpusztult serkék eltávolítása gyakran nem könnyű.

A serkék a hajszálról ecetbe mártott sűrű fogazatú fésűvel, két körmünk közé fogva, esetleg csipesszel történő lehúzással, vagy egyszerűen a hajszál levágásával távolíthatók el.

A fésűn, kefén található fejtetvek néhány perces forró vízbe mártással, a sapkán levők pedig mosással pusztíthatók el.

Megelőzésük

Ennek egyik leghatékonyabb tényezője a szülői gondoskodás!

Vegyük figyelembe, hogy személyes tapasztalataink hiánya miatt gyakran magunk sem vesszük észre, ha a gyermek az óvodából, az iskolából vagy a nyári táborból tetvesen érkezik vissza, ezért a közösségbe tetvesen engedjük el.

Ha viszont nem figyelünk fel arra, hogy gyermekünk (különösen a füle körül) gyakran vakarja a fejét, otthon nem fordítunk kellő gondot a rendszeres hajápolásra, a hajmosásra és fésülésre, úgy a hajra került fejtetű könnyen és gyorsan elszaporodhat.

Ezért a gyermek tisztálkodásának, fésülködésének rendszeres ellenőrzése nagyon fontos. Időről időre vizsgáljuk át a gyermek haját, nincs-e benne élő tetű vagy serke. Epinfo **61**

Ha gyermekük olyan közösségbe járna, ahol fejtetvességről hallunk, a NITTYFOR vagy PEDEX tetűirtó hajszesznek a fejmosás utáni alkalmazása biztosan meggátolja a hivatlan vendégek gyermekünk hajában történő megjelenését és a következő hajmosásig biztosítja a tetűmentességet.

Téves az a hiedelem, hogy a tetvesség csak piszkos, elhanyagolt családokban fordul elő. Vegyük tudomásul, hogy a tetű „demokrata”! Nincs tekintettel korra, nemre beosztásra, rangra és vagyonra, egyszerűen táplálékát, a vért keresi. Fejtetűvel tehát bárki fertőződhet, restelni csak azt kell, ha valaki eltetvesedik, mert ez azt jelenti, hogy nem törődött gyermeke gondozásával. Megkapni tehát nem szégyen, de eltitkolni, nem kezelni, továbbadni, és ezzel a közösséget veszélyeztetni nemcsak szégyen, hanem felelőtlenség is.

Gyermekeközösségekben az iskola-egészségügyi hálózat (védőnő) szeptemberben, januárban és áprilisban – de fejtetvesség előfordulásakor soron kívül is – szűrővizsgálatot végeznek és ha tetves gyermeket találnak – bár ez elsődlegesen a szülők feladata (!) – szükség esetén azok kezeléseket is elvégzik. Ebben a munkában indokolt esetben az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat városi intézetei is közreműködnek.

Ha tetves gyermeket találnak, az óvónő, az osztályfőnök értesíti a szülőket. A gyermek kezelése elsődlegesen a szülők feladata és kötelessége!

Amennyiben az ellenőrző vizsgálatok során az iskola-egészségügyi hálózat gyermeke hajában ismételt tetűt vagy serkét talál, közegészségügyi érdekből a kiszűrt gyermeket az Állami Népegészségügyi Tisztiorvosi Szolgálatnak (ÁNTSZ) illetékes városi/fővárosi kerületi intézetének név szerint kötelesek jelenteni.